

Startnotitie voor
Post-Masteropleiding en Leerstoel 'Digitale Architectuur'
aanleiding en ambities

1. Aanleiding

De digitalisering voltrekt zich in een snel tempo en dringt sneller en dieper door in de maatschappij. Aspecten van de samenleving veranderen. De informatierevolutie heeft impact op sociaal, organisatorisch en technisch gebied.

Bij het gebruik van ICT gaat ook het nodige mis. Zo schiet kennis te kort, opdrachtgeverschap en projectmanagement zijn soms zwak, er kunnen allerlei tegengestelde belangen spelen en lerend vermogen blijkt onvoldoende ontwikkeld.

De tekortkomingen blijven een aanhoudende zorg die kennelijk niet gemakkelijk lijkt op te lossen. Regelmatig verschijnen er onderzoeken met aanbevelingen die tot nu toe tot onvoldoende resultaat hebben geleid.

Dat heeft geleid tot de kernvraag: hoe kan - vanaf het allereerste begin - de inhoudelijke aanpak van digitalisering in de samenleving beter worden ingevuld.

Op welke wijze kan een structurele en fundamentele verbetering worden bereikt in de private en publieke sector.

Daarvoor is een vernieuwing van een aantal concrete onderdelen nodig:

- de invoering van een Onafhankelijke Architect ¹;
- de invoering van onafhankelijke specialistenteams;
- de verbetering van visualisaties van de digitalisering;
- de verbetering van de opleiding, de nascholing en het onderhoud van vakkennis;
- de invoering van een ander besturingsmodel;
- de inrichting van een krachtige beroepsgroep en beroepsorganisatie.

De visie en doelen voor de Onafhankelijke Architect zijn beschreven in een whitepaper ². Daarin wordt naast de invoering van de Onafhankelijke Architect ook gepleit voor een team van onafhankelijk erkende en geregistreerde specialisten die de Onafhankelijke Architect bijstaan (vergelijk met een team van specialisten in de gezondheidszorg). Digitalisering is een complexe materie.

Om de noodzakelijke verbeteringen te bereiken is ook vernieuwing van visualisaties nodig, omdat de huidige uitvoeringen en architectenplaten onvoldoende grondig kunnen zijn vanwege hun inhoudelijke specialisme en ingewikkeldheid.

---

¹ Website: <https://www.onafhankelijkearchitect.nl/>

² <https://www.onafhankelijkearchitect.nl/wp-content/uploads/2019/10/Whitepaper-Onafhankelijke-Architect-versie-okt-2019.pdf>

In deze notitie wordt ingegaan op de opleiding, waarbij het van belang is om deze te zien in de context van de vernieuwende onderdelen.

2. Post-Masteropleiding ‘Digitale Architectuur’

Om de Onafhankelijk Architect en andere professionals voor hun taak voldoende toe te rusten is een stevige en hoogwaardige opleiding nodig. Voor de toelating zal de potentiële kandidaat wel reeds de nodige werkervaring moeten hebben opgedaan.

Een stuurgroep van hoogleraren (deelnemers, zie bijlage) is aan de slag gegaan om na te denken over de vormgeving van de opleiding die past bij het beoogde profiel van de Onafhankelijke Architect.

Het gaat om een excellent geschoolde ‘Onafhankelijke Architect’ die in staat is om richting te geven en ontwerpen op te stellen en oplossingen mogelijk te maken die voldoen om aan de digitaliserende maatschappij een passende vorm te geven.

Deze Onafhankelijke Architect is ervaren en goed ingevoerd op diverse kennisdomeinen en getraind in specifieke vaardigheden om de beoogde rol op de juiste manier uit te oefenen met als doel om de kwaliteit van projecten van binnenuit essentieel te verbeteren.

Om het juiste niveau van opleiding te bereiken, heeft de stuurgroep de conclusie getrokken om te gaan werken aan het opzetten van een Post-Masteropleiding voor professionals die zich verder willen bekwamen op het gebied van digitalisering. Het gaat om een multidisciplinaire opleiding van meerdere faculteiten op het snijvlak van business, management en ICT. Er wordt naar gestreefd om landelijk aanwezige expertise in een samenwerkingsverband van universiteiten bijeen te brengen met als doel om een in hoge mate onderscheidende Post-Masteropleiding neer te zetten.

De Universiteit Twente heeft hierbij de taak op zich genomen om de realisatie van de Post-Masteropleiding te trekken.

De opleiding is gericht op de doelgroep van onafhankelijke architecten, allerlei typen ICT-architecten, opdrachtgevers, programmamanagers, projectleiders en andere gekwalificeerde professionals, zoals bijvoorbeeld CIO’s.

Met topadviseurs (deelnemers, zie bijlage) afkomstig van diverse adviesbureaus is een competentieprofiel ³ opgesteld ter voorbereiding van de vorming van een universitaire Post-Masteropleiding.

3. Ambities bij opzetten van Post-Masteropleiding en Leerstoel

De nieuwe Post-Masteropleiding heeft ten doel om het vakgebied van digitalisering, architectuur, scholing van professionals, kennisontwikkeling en kennismanagement op een hoger plan brengen.

---

³ <https://www.onafhankelijkearchitect.nl/wp-content/uploads/2019/12/Competentieprofiel-versie-1.0.pdf>

Het hiervoor genoemde competentieprofiel geeft richting aan de invulling van de Post-Masteropleiding. Aangezien de digitalisering ook wel wordt gezien als een “ecosysteem” vanwege de samenhangende wisselwerking tussen de verschillende onderdelen en hun omgeving zal dit in het opleidingsprogramma tot uitdrukking moeten komen. Daarbij zal in een diversiteit van modules de lesstof worden gepresenteerd.

De nieuwe Post-Masteropleiding moet het hoogste niveau van ontwikkeling zijn, dat op dit moment in de wetenschappelijke wereld wordt nagestreefd wat betreft het niveau en de kwaliteit, de theorie en (praktijk)onderzoeken, maar ook wat betreft de structuur van de opleiding zelf en de lesmethode. Hierbij zal het gaan om een afgestemde invulling van de wijze van lesgeven met meerdere moderne educatieve leervormen die passend zijn bij deze opleiding, mede gebaseerd op ‘challenged based learning’ en ‘een leven lang leren’.

Om de verandering te bereiken zal in de Post-Masteropleiding een belangrijk ruimte worden vrijgemaakt voor het ontwikkelen van een visie op en de aanpak van de digitalisering in de samenleving en het architectuur denken in het bijzonder.

De kracht van de opleiding zal gericht zijn om te werken vanuit een hoogontwikkelde objectieve en zelfstandige oordeelsvorming en advisering.

Omdat de digitalisering zich in een hoog tempo ontwikkelt, is de vraag naar voortdurende ontwikkeling van kennis en kunde een belangrijk aspect. De onderhoudscyclus zal zodanig moeten zijn, dat deze actueel blijft om een opdrachtgever naar beste weten en kunnen terzijde te staan en organisaties, om effectief te blijven in de digitale wereld, zichzelf kunnen aanpassen aan gewijzigde omstandigheden. Het is vanuit maatschappelijk belang dat de ontwikkeling van digitalisering in organisaties en samenleving hand in hand blijven gaan.

De Post-Masteropleiding zal aan die ambities een belangrijke bijdrage gaan leveren, inclusief een leerstructuur van na- en bijscholing.

Het opzetten van een Leerstoel is het initiatief van het Nederlands Architectuur Forum (NAF). De bedoeling van de Leerstoel is om de ontwikkeling van de Post-Masteropleiding te versterken en omgekeerd.

Het doel en nut van de Leerstoel zal tot uitdrukking komen door een impuls te geven aan een leeropdracht die we met elkaar gaan opstellen op basis van een duidelijke vraag- en behoeftestelling vanuit organisaties en samenleving in een samenhangend perspectief. Allerlei onderzoeken zullen worden gedaan, al dan niet in de vorm van promotieonderzoek, om de aanpak van digitalisering te verbeteren en te zorgen dat de samenleving adequaat kan meegroeien met de ontwikkelingen op een veilige en duurzame manier.

Met de Leerstoel kan gewerkt worden aan een wetenschappelijke onderbouwing hoe wij het doen in Nederland en hoe de digitale transitie verloopt. Dat kan door vergelijkend onderzoek, praktijkanalyses, verkenningen naar effecten van het gebruik van digitale mogelijkheden, innovaties en toepassingen en wat de resultaten zijn van digitale architecturen. De onderzoeksresultaten zullen een beeld met aanbevelingen moeten opleveren hoe het met de digitalisering bij organisaties en in de samenleving is gesteld en kan verbeteren, zodat het welzijn van de samenleving kan stijgen.

Voor de Post-Masteropleiding en de Leerstoel zal een goede agenda worden opgesteld om het lerend vermogen te vergroten en de kennisontwikkeling en kennismanagement te bevorderen en er op deze wijze met elkaar beter van te worden.

Wij gaan aan de slag en steun het initiatief.

16 januari 2021

BIJLAGE

Stuurgroep van hoogleraren

Aan de stuurgroep hebben deelgenomen (volledig of deels) de volgende hoogleraren (alfabetisch):

- prof.dr.ir. H.W.G.M. van Heck (Eric), Erasmus Universiteit;
- prof.dr.ir. M.F.W.H.A. Janssen (Marijn), Universiteit Delft;
- prof.dr.ir. L.J.M. Nieuwenhuis (Bart), Universiteit Twente;
- prof.dr.ir. H.A. Reijers (Hajo), Vrije Universiteit;
- prof.dr. L. Sneller (Lineke), Nijenrode Business Universiteit;
- prof.dr.ir. M.R. van Steen (Maarten), Universiteit Twente, voorzitter stuurgroep, en tevens directeur van het ICT Research Platform Nederland (IPN);
- prof.dr. L.A.L. van de Wijngaert (Lidwien), Radboud Universiteit Nijmegen.

Reviewgroep Competentieprofiel

De volgende personen maakten deel uit van de reviewgroep die een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van het competentieprofiel (alfabetisch):

- Guido Bayens (Novius)
- Saco Bekius (M&I/Partners)
- Roland Drijver (Rijkswaterstaat/NAF)
- Bart den Dulk (ArchiXL)
- Bas Kruiswijk (Twijnstra Gudde)
- Paulus Meijs
- Martijn ten Napel (Free Frogs)
- Steven van 't Veld
- Herm Wijgergangs (Ordina)

Deelnemers van de initiatiefgroep:

- Wilbert Enserink (VKA)
- Rutger Gooszen (VKA)
- Jan Moelker